Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 58 ՈՒՐԲԱԹ, 14 ՄԱՅԻՍ 1899 26 ՄԱՅԻՍ 1899 (Ն. Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՏԵՍՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆ
ՏՒԳՐԱՆ ՃԻՎԱԼԻԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պասլը Ալի Ճատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

اردنجه یومی سورهانتاك غزته‌سی
اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻԻ
Խմբագրութեան ուղղուած ո՛և է գրութիւն

ԹՈՂԱՆՈՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը ղրշ. 75
6 » » 40

ԴԱՒԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը ևս վրայ
12 ամիսը ղրշ. 100
6 » » 54

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը ևս վրայ
12 ամիսը ֆր. 22
6 » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ կը հրատարակուի առաւօտները արշալոյսին։

ՋԷՆԸՆԿԷՑՈՒԹԻՆԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի՝ 1875ին սկսած և հիմակուան վիճակին հասած ահարկու սպառազինութիւնը, վաճառականութեան, ճարտարութեան մէջ և տնտեսագիտորէն ծանրաբեռն եղած իրեն, երկու որդի նպատակ ունէը, մին՝ ցամաքային ուժի առաւելութիւն մը Գերմանականին վրայ, և միւսը՝ ծովային զէնքութեան բարձրացումը Անգլիականին դէմ։

Ֆրանսա՝ 1870–71ի պատերազմին վրէժը լուծել և Ալզաս–Լօռէնը ետ տանել միայն կը մտածէը։ Իր այս բնական փափաքներուն իրագործման համար յոյսը Ռուսիոյ վրայ միայն կրնար դնել. վասն զի այն ատեն թէ՛ Ֆրանսա և թէ Ռուսիա կղզիանալով վիճակի մէջ ըլլալով, քաղաքականութեան պայքարի պահանջները անխուսափելի կերպով իրարու գիրկ կը մղէին այս երկու մեծ ազգերը։

Անգլիացին միանաբեր եղող ամէն բան Ռուս ժողովուրդին համար աւելի հաճելի և աւելի դիւթիչ կ'ըլլար։

Ֆրանքօ–Ռուս զինակցութիւնն մը, եթէ գործնականին սահմանին մէջ մնար, այսինքն, եթէ, ֆրանսական տեսակէտով, Գերմանիոյ հիմնական չահերուն, և Ռուսական տեսակէտով ալ, Անգլիոյ եական չահերուն հակառակ ուղղութիւն մը առնէր, անոր բնական հետեւութիւնը պիտի ըլլար Անկլօ–Գերմանի զինակցութիւն մը։ Ուստի Ֆրանսայի համար, իբր միակ պայման Ռուսական պատրաստակամութեան, թէ՛ ցամաքային և թէ ծովային զօրութեան անհունապէս բարձրացումը անհրաժեշտ պէտք մը կը դառնար։

Բայց գործին բուն ոգին կազմող դիտողութեան արժանի երկու կէտերը կային հոս։

Առաջին, այդ չարժումը ոչ թէ պետական էր այլ ժողովրդական. որովհետեւ երկու կողմին պետական անձնաւորութիւնները՝ որոնք զգացումէ աւելի հաշիւով կը գործեն, —բան մը որ քաղաքագէտներու առաջին պարտաւորութիւնն է, —ժամանակին հոսանքին միայն կը հետեւէին, նպատակին անգործնական ըլլալուն կատարելապէս համոզուած ըլլալով։

Երկրորդ կէտը սա է որ՝ մինչ Ֆրանսայի ժողովուրդը իր վճռակամութիւնը Ռուսական սուիններու գործունէութեան վրայ միայն դրած էր, Ռուսական պաշտօնական մարմինն աչք պարապներէն օգտուելով, Ֆրանսայի ժողովուրդին տրամադրութիւնէն քաղաքական և դրամական օգուտներ քաղելու կը նայէր։

Իրական զինակցութիւն մը չէր սահիկայ, այլ համաձայնութիւն մը պարզապէս, ուրկէ, իրապէս Ֆրանսայէ աւելի Ռուսիա կը շահէր, որով եւրոպական քաղաքականութեան մէջ կը սառնար այն դիրքը որուն տէրն է այսօր։ Եւ լովանդակ մարդասէր աշխարհը ո՛րչափ բաղդատար ամարելու է ինքզինքը, որ Ռուս ազգին պետը Զէնընկէցութեան գեսպանախորհուրդին հեղինակը ըլլալով, անհերքելի փորձ մը կատարէր՝ Ռուսիա իր այս նախանձելի դիրքը, պատերազմէ աւելի խաղաղասիրութեան կը նուիրէ։

Կարելի է ըսել թէ ոչ սակաւ փորձեր, այսպիսի խաղաղասիրական ապացոյցի մը պէտք չեին թողած արդէն Ֆրանսայինելուն, կամ տարբերապէս համոզելու զանոնք թէ իրենց երազած երեւակայական զօրութիւնը չէր գործնական Ռուսիան։ Այս կերպով Ֆրանսայի պետական անձնաւորութիւնները ժողովրդական ճնշումէ ազատ ըլլալով, պիտի կրնան Զէնընկէցութեան գեսպանախորհուրդին նպատակէն օգտուա քաղել, փոխադարձ պատերազմական ծախքերը զեղչելով, և անհուն ազբիւրներով օժտեալ Ֆըրանսական գանձը՝ վաճառականութեան, ճարտարութեան, երկրագործութեան և նմանօրինակ ձեռնարկներու գործածել օգտին, որուն չատ պէտք ունի երկիրը, մըրցելու համար Գերմանիոյ, Պելժիոյ, Անգլիոյ և Ամերիկայի հետ։

Եւրոպական պետութիւնները՝ թէ՛ և ուշ՝ բայց վերջապէս համոզուեցան որ սահմանափակ եւրոպան չատ պզտիկ կուգայ հեռահետ մեծ ազգերու պատերազմական և խաղաղական հրցումներուն նպատակաւոր ասպարէզ մը ըլլալու։ Մէկ խօսքով՝ Եւրոպա զգաց Ափրիկէի և Մայրագոյն Արեւելքի մէջ նոր Հնդկաստաններ հաստատելու պէտքը։

Բայց Ալզաս–Լօռէն մը կար, որ Եւրոպայի ցամաքային պետութեանց, բայց Ռուսիոյ, քաղաքագէտները կը կաշկանդէր, մինչդեռ անդին Անգլիա բոլորովին ազատ մնալով, ուզածին պէս կը վարուէր, ինչպէս արդէն Չինաստանի առեւտուրն իրեն սեփականած էր, երբ տակաւին Ռուսերը Բորթ–Արթուր գացած չէին։

Ֆրանսա, որ փոքրիկ Հնդկաստան մը ունէր Հարաւային Չինաստան, իր աշխարհակալութեան օրէն ի վեր, Եւրոպական արիւնալի պատերազմներուն պատճառաւ՝ որոնցմէ Ալզաս–Լօռէնի աղէտը ծնաւ, չկրցաւ այլեւս, իր ոչ–եւրոպական պաշտօնը արդիւնաւորել։

Մէկ կողմէ Ֆրանսայիք կ'ըսէին թէ «արտաքոյ Ալզաս–Լօռէնի չիք փրկութիւն Ֆրանսայի»։ Միւս կողմէ Գերմանացիք կը պնդէին թէ «Ալզաս–Լօռէնի չկայ ո և է ապահովութիւն Գերմանիոյ համար»։ Այսպէս, երկու կողմերն ալ պատրաստ կը գտնուէին իրենց պարզած են բարոյականի վարդապետութեան լուրջ սկզբունքներ։ Բոլոր այս դատանդքներուն հիմը՝ մարդէական բարոյականի կազմութիւնը երեւան բերելն է։ Մարդու մը բարոյական բարձրութիւնը կը կայանայ «ես»ին զոհողութեանը մէջ՝ իր նմաններուն օգտակար ըլլալու համար։ Հո՛գ է որ անիկա առաքինութիւն անունը կ'առնէ։

Մեր մէջ, մասնաւորապէս վերջերս է որ հետզհետէ կը քարոզուի սա ճըշմարտութիւնը թէ՝ դպրոցները նպատակ ունենալու են գլխաւորաբար կազմել մարդուս բարոյական նկարագիրը, առողջ և զօրեղ։ Ըմբռնուած կ'երեւայ սա սկզբունքը թէ՝ վարժարանի մը տուած դաստիարակութիւնը կ'ամբողջանայ բարոյականի կազմութիւնովը։ Ուստանոյ նոր յայտագրին մէջ ևս մեծ տեղ մը տրուած է բարոյական մասնաւոր դաստիարակութեան։ Իրա՛ւ է որ նոր գաղափարի մը մուտքը, մինչեւ մէկ սահման, յապաղչութիւն կ'ենթադրէ, սակայն գործադրութեան մէջ միայն կրնան տեսնուիլ ակնկալուած արդիւնքները։ Արդ, ի՞նչ միջոցներ ունի այսօր Հայ ուսուցիչը իր ձեռքին տակը, և ի՞նչ եղանակներ կը գործադրէ որ կարող ըլլայ հասնիլ փափաքուած նպատակին։

Հոս երկու հարց կը ներկայանայ. — 1. Մեր վարժարաններու մէջ յատուկ բարոյականի դաստիարակութիւն մը գոյութիւն ունի՞։ եւ 2. Եթէ ունի, ուսուցիչները ի՞նչ միջոց կամ եղանակ կը գործադրեն բարոյական դաստիարակութեան համար։

Առաջին հարցման կարելի է վստահօրէն պատասխանել թէ՝ մեր դպրոցներէն չատերը տակաւին իրենց ուսանգած ուսումնասիրութեան մէջ չեն մտցուցած բարոյականի մասնաւոր դասը։ Երկրորդ հարցումին պատասխանին գալով, մեծ սխալ մը ըրած չենք ըլլար երբ ըսենք թէ մեր ուսուցիչները առ հասարակ բարոյագիտութիւն ուսանգած, հետեւաբար բարոյական նկարագիր կազմած ըլլալ կը կարծեն, բարոյականի պատուէրները մի առ մի իրենց սաներուն գոց ընել տալով։ Այս տեսակ ուսանդման մը ի՛նչ աստիճան ապարդիւն ըլլալը՝ իրենք իսկ արդեամբ ետքէն տեսնելու հազար առիթներ ունեցած են սակայն։ Հետեւաբար կրնանք ըսել թէ մեր վարժարանները ընդհանրապէս հեռի են բարոյական կուռ նկարագիրներ կազմելու նպատակէն, ուստի ազգը զուր տեղը մեծ գումարներ կը վատնէ իր կրթական հաստատութիւններուն համար։

Հոգեբանութիւնը կը հաստատէ որ մարդկային միտքը կամ հոգին, իր երեսակ կարողութիւններու ներդաշնակ մարգուժովը միայն կրնայ մարդը, ծըշտիպ մարդը կազմել։ Վարժարանին մէջ ուսանոց առարկաներու խելացի մէկ ուսանդումը կը կրթէ տղուն իմացական կարողութիւնները միայն, ու ինչ որ զգալու գործ է և կամքի, բնա՛ւ նկատողութեան չառնուիր մեր ուսուցիչներէն։ Բայց պէտք է գիտնալ թէ կան նաև զգացումներու և կամքի դաստիարակութեան մասնաւոր եղանակներ, որոնց մասին մանկավարժութիւնը յատուկ կանոններ ունի։

Ուսուցչին համար, ճշմարիտ է որ դաստիարակութեան այս մասը ամենադժուարինն է, քանի որ անիկա արքան հմտութեան նոյնքան և տակտի գործ է։ Սակայն ատո՛վ միայն իր գործին արժանաւոր մարդն է անիկա, հո՛գ է իր պաշտօնին բարձրութիւնը։ Բարոյականի կազմութիւնը պէտք ունի յատուկ ջանքերու, ստէպ կատարուող կրկնութիւններու և արդար կարգապահութեան։

Վարժարանին մէջ ուսանդուած բոլոր դասերը հարկ է որ ձգտին միանգամայն տղուն նկարագրին կազմութեանը։ Նոյն իսկ ցամաք կարծուած մաթեմաթիքը՝ բարոյական ունի իր մէջը։ Ընթերցումի, պատմութեան և բանաստեղծական կտորներու դասերը անապատ և արդիւնաբեր ազդակներ են՝ առաքինի հոգի և զօրաւոր կամք պատրաստելու համար։ Բարոյականի դաստիարակութեան մէջ, հասկցած ըլլալ բարին ու չարին գոյութիւնը և տարբերութիւնը, տրամադրանել մարդկային պարտականութիւններու վրայ՝ խիստ անրաւական են յաջողելու համար։ Որպէս զի ուսուցիչը կարող ըլլայ ազդել տղուն վրայ, պէտք է որ յուզէ, տպաւորէ անոր սիրտը։ Բարոյագիտութեան ցամաք ուսուցում մը քաջալերական ամոլ է ու պիտի ըլլայ յաւիտեան, որչափ ատեն որ ուսուցիչը կարող չըլլայ առաքինութիւններու սէրը արձարձել տղաքներու մէջ, զանոնք ի հարկին գործադրելու համար զօրաւոր կամքի մը հետ։ Տղան բնականէն ունի արդէն բարին ու չարին գիտակցութիւնը. աւելորդ ու սխալ է դայն անոր դաստղութեան զարգացմանը ձգտիլ, եթէ գինքը դէպի բարին մղելու և չարէն հեռու մնալու ազդեցութեան տակ չենք դներ, չենք յուզեր, չենք տըպաւորեր։

Օրինակի համար, ուսուցիչը ի զուր աշխատած կ'ըլլայ գինեմոլութեան վնասները մի առ մի ցոյց տալով, եթէ տղան այդ սոսկալի մոլութեան գարշանքը չզգայ։ Զարիքէ մը հեռու պահելու համար տղան՝ անհրաժեշտ է անոր սիրտը յուզել, տպաւորել այն չարիքին յոռութիւնովը։ Դարձեալ, բարին տանելու, բարին զգալու եւ ուզելու ունակութիւնը կազմելու համար տղան մէջը՝ պէտք է առաքինութիւններու գաղդրութիւնը, վսեմութիւնը, ու գեղեցկութիւնը իրեն ճաշակել տալ։

Այսպէս, ինչ որ տղան երեւակայութեան, սրտին և տպաւորութեան վրայ կրնայ ազդել՝ ապահով միջոցն է անոր բարոյական զարգացման։ Ուստի պատկերներ, կենսագրութիւններ և նկարագրութիւններ ամէնէն աւելի կը նպաստեն փափաքուած բարոյականի դաստիարակութեան, պատրաստելով բարի, մեծահոգի և՝ առաքինի սերունդները, ազատ ամէն նախապաշարումէ, գետնաքարշ ու աղտոտ գծումներէ։ Ու մենք ամէնէն աւելի հիմայ է որ պէտք ունինք այդպիսի մեծ հոգիներու։

Մալթա. Մ. Ե. ԱՂԱՍԵԱՆ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆԻ ՄՇԱԿՈՒՄԸ ՄԵՐ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ներկայ և անցեալ կրթութեան ու դաստիարակութեան ձգտումներուն մէջ՝ իրաւամբ նշանակելի կարեւորութիւն մը արուած է մարդուս բարոյականի կազմութեանը։ Մանկավարժական գիտութեան պատմական մասը ուսումնասիրել կը բաւէ, սովրելու համար եկող ու գացող քաղաքակիրթ ժողովուրդներուն բարոյական դաստիարակութեան մասին դաւանած սկզբունքները և գործադրած միջոցները։ Առ հասարակ ամէն ազգեր ալ ունեցած են իրենց բարոյականի իտէալը, որ դարերու հոլովման մէջ երեւան եկած է կարգ մը վարդապետութիւններու ծնունդովը։ Ներկայիս մէջ ալ անգլիական և գերմանական հանճարները մանաւանդ՝

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը ևս վրայ
12 ամիսը ֆր. 22
6 » » 11

ՄԵՐ ԿԻՆԵՐԸ Ի՞ՆՉ ԸՆԵԼՈՒ ԵՆ

Առտուները երբ տունէն կ'ելլեմ չուկայ երթալու, ճանբան կը հանդիպիմ ճաշարանի մը, ուր ամէն առտու կը տեսնեմ Հայ պարկեշտ այր ու կին մը, որոնք կանուխ եկած են և կ'աշխատին պատրաստել ցերեկուան ճաշը։

ՂՎՑՈՒՀՑՈՒ

Ղեկավար մի մեծ մտքի

ԿԱՂՍԱԺ

Ամեն ոք իր ուժերի չափով պիտի ծառայի իր ազգին, իր հայրենիքին, իր ընտանիքին, իր ընկերներին, իր հարևաններին, իր գործակիցներին, իր ծանոթներին, իր բարեկամներին, իր թշնամիներին, իր մրցակիցներին, իր հակառակորդներին, իր հալածողներին, իր ոտնձգողներին, իր նենգավորներին, իր դավաճաններին, իր ստրկացուցիչներին, իր ստրուկներին, իր ազատներին, իր ազատագրողներին, իր ազատագրվողներին, իր ազատագրվածներին, իր ազատագրվելիներին, իր ազատագրվելու ենթականերին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին ազատագրողներին, իր ազատագրվելու ենթակա չեղողներին ազատագր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

25 Մարտ 1899

Փօխոխ տուրդարց		23.05
Ընտիր ալուր	»	132
Իւղ		302
Կաթ օրական		593
Ձուկ 3%		102.45
Տուրուդ 5%		96
Պանիր		64.07
Նախատիպ		58.25

ԱՐՏԱՍԱՆ.— Նկ. Հայկազեան Օսմ. Ամերիկայի տպագրութեան դպրոցի տնօրէն Տ. Յակոբ Տէր-Գրիգորեան, որ Պոսթընի մէջ հիւանդացած էր, առողջացած է եւ վերադարձած է Վանայ իւր հարազատներուն մօտ։

ՎԱՃԱՌՔԸ ՂՈՒՆԴԱՐՈՒ ԱՌ ՈՐԵ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԸ ՊԻՏԻ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ՎՃԱՐՈՒԻ ՀԱՄԱՐ։

Ղարսի նահանգական վարչութեան հետ կնքուած պայմանագրի համեմատ, Ղարսի նահանգին մէջ գտնուող հայկական հողերը, որոնք մինչեւ այսօր կը պատկանէին Ղարսի նահանգական վարչութեան, պիտի վաճառուին հրապարակային աճուրդով։ Ասոնց մէջ կան նաեւ հողեր, որոնք կը պատկանին Ղարսի նահանգական վարչութեան, եւ որոնք ան կը վարձատրէ իր պաշտօնեաներուն։ Ասոնք ալ պիտի վաճառուին։ Ղարսի նահանգական վարչութեան կողմէ կազմուած է յատուկ յանձնաժողով մը, որ պիտի զբաղի այդ հողերու վաճառք

նիքներ, որոնք բացարձակապէս կը յայտնուին թէ իւրաքանչիւրին համարձակութիւնը եւ անկախութիւնը աւելցած է այն դրութեան սկզբնաւորութենէն իվեր, ուստի պատրաստուած են, եթէ անմիջական կարգադրութիւն մը տակի չունենայ, իւրաքանչիւրը օտար վարժարան ղրկել։

Մեր թաղային գործոց վարիչներուն այս օրինակ խնդրոյ մէջ ունեցած պատմական անհամաձայնութեան ո՛րքան կը պարմանամ եւ ցաւիմ, չատ աւելի կը գարմանամ եւ կը ցաւիմ որ Ուսումն. Խորհուրդը ցարդ ազգու տնօրինութիւն մը չըրաւ, եւ չատացաւ միայն մէկ երկու հակասական գրութիւններ ղրկելով, զորս կարդալով՝ մարդ կը վարանի թէ ինչ տեսակ կարգադրութիւն պէտք է ընել։ Վասն զի մէկ գրութեամբ կը հրամայէ խնդոյն ընդել այս դրութիւնը, եւ եթէ երբէք Հոգաբարձուները մերժեն, ի գործ դնել Ուսումն. Խորհրդոյ հրամանները, կը սպառնայ հրաժարեցնել զանոնք։ Բայց միւս կողմէ իր ղրկած մէկ նէրկնչած քննիչին տեղեկագրին վրայ, երկրորդ պաշտօնագիր մը ղրկելով, երկսեռ դրութիւնը եւ Հոգաբարձութիւնը կը գովէ եւ կը խրախուսէ։

Այս խնդիրը իրր 2 տարիէ ի վեր կը յուզուի գիւղիս, եւ երբեմն երբեմն ալ լրագրաց մէջ։ Եւ քանի որ ընդհանուր գայթակղութեան առարկայ եղած է. ինչո՞ւ չզգուիր վերջ մը տալ այլեւս, եւ ընել ինչ որ կարելի է առանց թաղային մնուտիկ պիւճաճէին ձեռնտուելու։

Մաքրիգիւղի ժողովուրդը ամէն ժամանակ առատաձեռն գտնուած է։ Շատ դիւրութեամբ Թաղականք կարող են, եթէ պէտք ըլլայ, հանգանակութիւն մը կատարել, եւ պէտք եղած կարգադրութիւնը ընելու համար դրամը ձեռք բերել։ Բայց եթէ նորակազմ Թաղ. Խորհրդոյ մէջ ալ գտնուին իրենց խելքին հասնող անձեր, եթէ բնաւ նկատողութեան չառնեն ժողովրդեան զանգատները, այն ժամանակ վիճակը նոյնը պիտի մնայ եւ ծնողաց մեծագոյն մասը օտար վարժարան պիտի ղրկէ իր զաւակները։

Ինչո՞ւ չհնարգադրուի այս խնդիրը։ Քիչ մը հեռատեսութիւն եւ համակերպութիւն կարող են շատ մեծ բաներ ծնիլ։

Կը սպասենք նորակազմ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն՝ ի մօտոյ ազդու կարգագրութիւն մը ընել յօգուտ ազգային մանկութեան։

Զ. ՓՍՓՍԶԵԱՆ

Մաքրիգիւղ, 10 մայիս 1899

ԴԷՍ ՈՒ ԴԷՆ

ՍԻՐԱՀԱՐԸ . . . ԾԽՆԵԼՈՑԶԻՆ ՄԷՋ.

—Լիմոժի մէջ Լիոնա անուն վաճառական մը կը սիրահարի իր դպացի այրի և գեղեցիկ կնոջ մը։ Օր մը անոր առանկնկալ այցելութիւն մը տալ ուզելով ի՛նորոշէ այրիին տունը երթալ... ծխնելոյզին մէջէն։ Որոշումը կը գործադրէ, սակայն հապա՛ր թէ ծխնելոյզին կէսը իջած էր, յանկարծ այնպիսի տեղի մը կը հանդիպի, ուրկէ վեր կամ վար չարժիլ անկարելի էր։ Տարաբաղդ սիրահարը այս դիրքին մէջ կը մնայ կէս գիշերէն մինչև յաջորդ առտուն ժամը 7, երբ տանը սպասաւորները կրակ վառել կը սկսին։ Մուխէն կէս խեղդուած բարձրաձայն օգնութիւն կ՛աղաղակէ, և սպասաւորները չփոթած՝ անմիջապէս լուր կը ղրկեն ոստիկանութեան։ Շուտով հակիցուելով այդ ազմուկին պատճառը, չուան մը կ՛իջեցնեն տարաբաղդ Լիոնան։ Ներշնչ սիրահարը հազիւ թէ ծխնելոյզին բերանը հասած էր, երբ յանկարծ չուանը փրթաւ և խեղճը նորէն ուժգնութեամբ ծխնելոյզին մէջ ինկաւ։ Սիրահարը այս դժբաղդ դիրքէն ազատելու և հիւանդանոց առաջնորդելու համար հարկ եղաւ ծխնելոյզը փլցնել։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

(Շար. նբեկէ թուին)

Ցարութիւն էֆ. Սամանճեան՝ վան հոգւոյ մօր իւրոյ 100 ղշ.։ Յոսրով քահանայ Գալբագճեան՝ ըստ իւր առաջարկութեան Ս. Զատկի առթիւ իր ծուխերէն հաւաքեալ 89։ Զաթալ խանի էվէրէկցի կօչակար բարեսէր ազգային՝ և Մհի-Լեւոն էֆ. Եղիազեան, դաւազիմալ երկու անդամով՝ 80ական։ Նշան էֆ. Կէտիկեան՝ Սեբաստացի 60։ Կիրակոս էֆ. Կարապետեան 47.50։ Կիրիլ էֆ. Առաքեան, Նշան էֆ. Ճերմակեան Առարազարցի, Ցարութիւն էֆ. Համբիկեան, Տիգրան էֆ. Քիրէճեան, Տիկին Զապէլ Ծ. Փափազեան՝ վան հոգւոյ հանգուցեալ ամուսնոյ իւրոյ, 40ական։ Թադէոս էֆ. Մօլտովաճ, Գրիգոր էֆ. Փափուկեան՝ հացագին մարտ և ապրիլ ամսոց, Գրիգոր էֆ. Պաճաճեան՝ հացագին մարտ և ապրիլ ամսոց, Մկրտիչ էֆ. Էլպէկեան Արմանցի, Մկրտիչ էֆ. Թէբղեան Արմրանցի, Իգնատիոսեան էֆ. Արմանցի, Տիգրան էֆ. Տէյիրմէնճեան Գընճըլարցի, Սարգիս էֆ. Կիւմիւշեան, Պէսիմ Ծովհաննէս էֆ. Համբարձումեան 20ական։ Հայկ էֆ. Վարդանեան 5 ղշ.։

(Շ–ըսնակ)

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԿՈՒԶԷ՞Ք

Մլուկներէ զերծ մնալով գիշերները հանգիստ քնանալ. դիմեցէ՛ք

ՊԱՐՈՆԵՆ ԴԵՂԱՐԱՆ
ՊԱՅԻ-ԲԱՇԱ Թիւ 1

ուր պիտի գտնէք 2 ղշ.ի փոխարէն մէկ տուփ «norab»ի միջատասպան փոշին, բոլորովին նոր բաղադրութեամբ։ Սոյն փոշին մանաւանդ գործածութեամբ մը կը ջնջէ նաև մժեղները։ 20—2

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԱՆԶՆԱՐԱՐԵԱԼ
ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
Գ. ԷՄԻՆԵԱՆ, Ռ. ՄԱՂԱՔԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Պոլիս, Սուլթան Համամ Թօփխանայի խան
Թիւ 18, 20, 22, 24.
Մեծ Շուկայ, Պօսթընճի խան, թիւ 30

Մեր վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին մեծաքանակ զգեստեղէն՝ ամէն եղանակի յատուկ, և չափու վրայ ալ ընծիր հագուստներ կը շինուին։ Մեր նպատակն է մրցիլ թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ Գալաթիոյ բոլոր վաճառատուներուն հետ. ուստի մեծ իւամբ կը տանինք ապրանքներու տեսակին, աղնուութեան և դիմացկունութեան. գիներն ալ 20 % աժան են բաղդատմամբ եւրոպական և տեղական հագուստներու։ Աւսոր համոզուելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել մեր վաճառատուները, Թոփխանէի խան, եւ Մեծ Շուկայ՝ Պօսթընճի խան։ Այս վերջին վաճառատունը որ Շուկային նորոգութեան առթիւ գոց էր, վերաբացուած է։ Կիներու համար կը գտնուին ամէն տեսակ ժաքէթներ։

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 200,000,000 ՖՐ.
Ամբողջական վճարեալ
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 50,000,000 ՖՐ.
Գործակալութիւն կ. Պոլսոյ՝ Հալաճեան խաճն. Գարաքեօյ, կամուրջին մօտ.
Դեր-Գործակալութիւն, Պոլսոյ կեդր. Սուլթան-Համամ,

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղմագոյական ամէն տեսակ գործողութիւն։ Փոխադրութիւն կ՛ընէ արժէքդրամ ոսկի վրայ։ Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէքներու։ —Ցանկական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ չրջաբերութեան կը դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԴԻՐ և ՎԱՐԿԱԳԻՐ։ —Պօրսայի հրամաններ կը կատարէ։ —Կտրոնները կը վճարէ։ —Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, ոսկիով պայմաններով։ —Արժէթուղթեր կ՛ապահովէ։ —Դրամ կ՛ընդունի Չէկի հաշուով։ —ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կու տայ։ —Աւանդատան տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կը գանձէ։

ՊՈՂՈՑ Դեր-Գործակալութիւնը կը կատարէ ամէն տեսակ սեղմանաւորական գործեր։ —Ապրանքի վրայ փոխառութիւն կ՛ընէ։ —Ապրանք կ՛ընդունի թէ՛ իրրեւ անպայման աւանդ՝ պարզ մթերողչէք ստանալով, և թէ՛ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ արտասահման վաճառման համար

ԻՒՆԻՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՏԵԱԼ ԲԱՐԻԶ, ՊԱՆՔ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 15

ՀՐԴԵՀԻ ՁԻՒՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ 1828

ԿԵԱՆՔԻ ՁԻՒՂ ՀԻՄՆԱԿԱՆ 1829

Դրամագլուխ և Պահեստ Ֆր.	94 Միլ.	Դրամագլուխ և Պահեստ Ֆր.	135 Միլ.
Հասոյթ 1896 տարւոյ	» 18 »	Հաւատացուած վնասներ	» 90 »
Հատուցուած վնասներ	» 215 »	Ապահովագր. գումարներ	» 246 »

Ընկերութեան Դրամատուն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ գործակալութեան Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ
կեանքի ճիւղին Տեսուչ Տ. ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Պալաթա, Թահրաւպրաւն խան, Օսմ. Պանկային դէմ

FARINE LACTÉE H. NESTLE

ՊԶՏԻԿ ՏՂԱՅՈՑ ՅԱՏՈՒԿ ԿԵՐԱԿՈՒՐ

30 ՏԱՐՈՒԱՆ ՓԱՓՈՂՈՒԹԻՒՆ

50 ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ՈՐՈՆՑ
20Ը ՊԱՏՈՒՄՆ ՎԿԱՅԿՆ. ԵՒ
25Ը ՈՍԿԻ ՇՐԱԴՐԱՄ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՎԿԱՅԱԳԱՆՆԵՐ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ

ԴՈՐՄԱՐԱՆԻՆ ՆՇԱՆԸ

Անբաւական մայրական կաթին տեղը կը բռնէ, և կաթէն կտրելը կը դիւրացնէ. —Տկար ստամոքս ունեցող տղայոց ալ կերակուրին մէջ կրնայ դրուիլ։

ԿԵՂՏԵՐԷՆ զգուշանալու համար ամէն տուփի վրայ գրուած է

ՀԱՆՐԻ ՆԷՍՊԼԷ, ՊԷՊՊԷ, (Զուիցերիա)։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԵՂԻՆԱԿԻՆ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՄԵԾ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ԴՏՆՈՒ։

ՆԷՍՊԼԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ 1889ի Բարիզի Արուեստահանդէսին ՄԷՋ ՄԵՐ ՄՐՑԱՆԱԿ մը և ՈՍԿԻ ՇՐԱԴՐԱՄ մը չահած է։

ՎԷՆՍԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՒԱՐԴԿՆ. ԵՒ ԱԿՆԱՐԴԿՆ. ԴՐՈՒԻՔՆԵՐՈՒ
Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէյլայ Պէյ խանի կից, թիւ 1.
Ձիփթէ Սքէլէթ մադազասը

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկ (քաուչուք) առարկաներ, ճոմուկի կապիչներ (բանտաժ պաղը), տեսակ տեսակ դրեխներ (չէրքնա), ելեւքարական մեքենաներ, չերմաչափներ, հիւանդիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադիտակներ (միքրոսքոպ) փոքր և մեծ մանրադիտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատան մէջ։ Գիները խիստ աժան։

ՀԱՆՐԻ ԼԸՔՈՒՐԳ

ԳԵՏԻՆ ԳԱՆՁԸ

(Տարօրինակ արկածներ Պրազիլիոյ մէջ)

ԺՂ.

—Լա՛ւ, հիմայ նորէն սկսէ թէլ պատրաստել՝ այս անգամ 6 երկայն թելի պէտք ունիմ. գտնենք աւարտելէդ ետքը ծայրերը անցքին մէջ հաստատած 4 թելերուդ ամուր մը կապէ, և միւս ծայրերն ալ հոս լճակին քով երկնցուր. օ՛ն, քեզ տեսնեմ, չո՛ւտ ըրէ։

Ճետոյ որսորդներուն դառնալով յայտնեց.

—Բարեկամնե՛ր, ձկնորսութեան ըսկսինք, 24 հատ օձաձուկ բռնէ՛ք է, գործի սկսինք։

Որսորդները լսածին քով դարձան, և ծառին կեղեւներով ձեռքերնին ծածկելով գործի սկսան։ Ճաւորդէ մը 24 օձաձուկ բռնուած էին։ Բոլ գտնենք անցքին բերնին մօտ գտնուած լճակին քով բերել տուաւ։ Այն վայրկեանէն Թօմ ալ իրեն յանձնուած պաշտօնը աւարտած էր, 6 երկայն թելերը անցքին բերնէն դուրս կ՛երկննային։

—Թօ՛մ, ըսաւ Բոլ, հիմայ մէկ գործ մը մնայ ընելու, սա 6 թելերուն իւրաքանչիւրին ծայրերը 4 օձաձուկերու վրայ փաթթէ, բայց այնպէս որ ձուկերէն և ոչ մէկը վնասուի։ Այդ գործը աւարտելէդ ետքը սա լճակին մէջ նետէ գտնենք։

Կէս ժամէն այս հրամանն ալ գործադրուած էր։ Բոլ ժօէն կանչելով ըսաւ.

—Էյ, ժո՛է, ո՞ւր է նայիմ սա խոստացած կերակուրդ, օձաձուկերը ախորժելի են։

—Հիմայ, պատասխանեց ժօէ, և խոշոր ամանի մը բերելով Բոլի առջեւը դրաւ,

—Ի՞նչ է այս, ժո՛է։

—Միս, օձաձուկի մի՛ս է, անիծեալ կենդանիները թող իրենց ընկերներուն միսերը ուտեն, ի՞նչ կ՛ըլլայ։

—Ա՜հ, ա՛հ,, չնորհակալ ենք ժօէ, խելացի գաղափար մըն է ատիկայ։ Լճակին մէջ նետեցէք մսին կտորները։

Մսի չերտերը լճակին մէջ նետուեցան, և անմիջապէս ջուրին յատակը իջան։ Բոլ կէս ժամու չափ սպասեց և յետոյ անցքին մէջ անցնելով Թօմի հաստատած 4 թելերէն առաջինին մօտեցաւ, և ձեռքը անոր դպցուց։ Բայց հակիճ թէ թելին բան մը ղպաց, օձաձուկերուն ելեքտրականութենէն օգտուելով անցքին բերանը ելեքտրական թելերով գոցել ուղած էր, իր ծրագիրը չէ՛ր յաջողած, կը սպասէր որ թելերուն հաղորդուած ելեքտրականութիւնը չանթահարիչ զօրութիւն մը ունենար, բայց ա՜ւ իր յոյսը ի դերեւ կ՛ելլէր։

Նոյն վայրկեանին ցեղապետը, Տան, և Պ. Ֆօրլի, որոնք անցքին ներսերը խուզարկելու գացած էին, վերադարձան։

—Տղա՜ս, ըսաւ ցեղապետը Բոլի, լճուան տակը, անցքին միւս ծայրէն ծովահէններուն ձիերուն ոտքին ձայները կը լսուին։ Ի՞նչ ըրիր, ծրագիրդ պատրաստա՞ծ ես։

—Հայր իմ, դուք ըսած էիք թէ օձաձուկերուն եթէ կերակուր տրուէր անոնց ելեքտրականութենէն օգուտ կրնար քաղուիլ, տեսէ՛ք պատրաստած գործիքները, թելերս ամէնքն ալ պատրաստ տեղը չհնուած եղան։

—Ի՞նչ միս տուիք օձաձուկերուն, հարցուց ցեղապետը։

—Լճակին մէջէն ուրիշ օձաձուկեր բռնելով կտրատեցինք և իրենց ընկերներուն նետեցինք։

—Ջուրի օձերը երբէք չեն ուտեր իրենց եղբայրները, ըսաւ ցեղապետը ուսերը թոթուելով. յետոյ չուրջը նայելով յարեց, ո՞ւր է սպիտակ մարդոց պետը։

Բոլ տակաւին բերանը բացած չէր, երբ յանկարծ ժօէ գոչեց.

—Ա՜հ, ըսել է ճշմարիտ միս կ՛ուզեն այս անիծեալները, լա՛ւ ուրեմն, հիմայ կը պատրաստեմ զայն։

Այս ըսելով կացինը յափշտակեց, և Պրազիլիացի սպային վրայ խոյանալով կոկորդէն բռնեց և գետինը զարկաւ։

—Շնո՛ւհ, շնո՛ւհ, կը գոչէր թշուառը։

—Ժօէ՛, գոչեց Բոլ դէպի ի անոր վազելով։

—Այս մարդը ինծի կը պատկանի, ոռնաց Ճանքին։

—Ինծի ալ կը պատկանի, մեղք է ժօ՛է, ձգէ՛։

—Իրաւունք ունիս, կէսն ալ քեզի կը պատկանի, երկու մասի բաժնեմ ուրեմն, ըսաւ ժօէ, և Բոլ դէռ չարժուած մը չըրած, կացինը սպային գլխուն իջեցուց։ Պրազիլիացին գետին տապալեցաւ, գլուխը երկուքի բաժնուած էր, արիւնը յորդառատ կը վազէր։

—Ժո՛է, օ՜հ, ժօէ, գոչեց Բոլ։

—Պ. Բոլ, պատասխանեց ժօէ լուրջ ձայնով, Լինչի օրէնքն է այս, ակն ընդ ական, ատամն ընդ ատաման, անիծեալը ձեզի և սիրելի սիրոջս Պ. Ֆօրլիի հետ անթափառ վարուեցաւ, իր արժանի պատիժը ընդունեց։

—Քաջ բարեկամս, մրմնջեց Բոլ՝ յուզմամբ ժօէի երկու ձեռքերը սեղմելով։

—Հիմայ ատենը չէ, Պ. Բոլ, գացէք նայեցէք թէ ձեր պատրաստած թելերը սպասուած արդիւնքը կուտա՞ն։

Քանի մը վայրկեանի մէջ սպային մարմինը յորտուելով լճակին մէջ նետուեցաւ ծաձուկերուն կերը ըլլալու համար։ Թելերուն կապուած ծաձուկերը անմիջապէս մսի կտորներուն վրայ յարձակեցան։ 5 վայրկեան վերջը Բոլ անցքին մէջի թելերուն կը մօտենար, և տակաւին անոնցմէ առաջինին երկու երեք քայլ միայն սկսաւ բոլոր մարմնով դողալ, անմիջապէս ետ քաշուեցաւ, իր նպատակին հասած էր, թելերը չանթահարիչ ելեքտրականութեամբ մը լեցուած էին։

—Լմնցա՛ւ, գոչեց խումբին վերադառնալով։ Նոյն միջոցին Պ. Ֆօրլի անոնց կը մօտենար։

(Շար–ակն)